

Друштвене науке у модерној држави – нужна потреба или луксуз

Зорица Мршевић*

Све чешће се чује да су технолошки капацитети и знања у природним наукама од кључног значаја за економски просперитет и будућност сваке земље. Не спорећи тачност, не сме се олако превидети улога коју данас имају друштвене науке.

Модерна држава и њен демократски дискурс на много начина зависе од информација о стању друштва, јер без приступа континуираним, методолошки легитимним, критичним информацијама из друштва о самом друштву, економске и политичке одлуке би могле остати само празан оквир без потребног садржаја. Једини начин да се он попуни је да се учине видљивим одлуке и интереси који доприносе званичној анализи друштвене стварности, а то може да понуди само систем друштвених наука. Само такав систем може осигурати и неопходан плурализам кроз који се могу открити одговори на друштвено и политички осетљива питања.

А једно од најпознатијих таквих било је питање које је британска краљица поставила новембра 2008. на Лондонском економском факултету:

„Зашто ово нико није (пред) видео да долази?“ Питање се односило на светску финансијску кризу. Економисти, социолози, правници, политиколози, имали су спреман одговор, да се у њихова истраживања улаже премало средстава, и да су сигурно могли да предвиде крах банака и наступеле глобалне последице, да је финансирана критична маса истраживача била довољно велика. „Краљичино питање“ је термин за наизглед врло једноставно питање на које би милиони људи такође желели да добију одговор, али на које нажалост, нема једноставног, и при том задовољавајућег одговора, што може да умањи значај друштвених наука. Јер за сада и даље постоји стереотип да су друштвене науке неспособне да дају „праве одговоре“ и „прецизне прогнозе“ тј. предвиђања о појединачним горућим питањима данашњице, и да су као такве можда не баш свим друштвима потребан луксуз.

Проблем који је у одговору краљици прећутан као можда прекомпликован, је да свака будућа ситуација, догађај или криза наступа као резултат јединствене интеракције огромног броја фактора. Зато ће истраживање о друштвеним процесима увек укључивати мање случајева од броја фактора који би могли објаснити такве случајеве, што неизбежно доводи до више од једног валидног објашњења за било које стање ствари. То је разлог због кога морају да се комбинују алати друштвених наука са онима из области информатике да би се правилно разумела достигнућа природних наука, а сви они ставили у адекватни правни оквир да би заједно спречили кризе и злоупотребе и, насупрот томе, служили креирању позитивних односа бољег друштва. Много више од уметности и медија, друштвене науке су, на неки начин „плућа“ једног друштва: у најбољем случају, оне доприносе друштвеној саморефлексији почев од тога ко смо, и где можемо и желимо отићи. Зато истраживачи у друштвеним наукама играју бројне, друштвено врло значајне улоге. Пре свега, они идентификују проблеме које треба решити, укључујући и оне које доносиоци политика још увек нису нужно препознали. Друго, анализирају механизме, процесе и структуре и тиме разумеју како друштво функционише. Трећа, можда и најважнија улога друштвених наука јесте то што критички проучавају друштво креирајући критичну перспективу трендова и развоја.

”
„Зашто ово нико није (пред) видео да долази?“
Краљичино питање односило се на светску финансијску кризу. Економисти, социолози, правници, имали су спреман одговор, да се у њихова истраживања улаже премало средстава

На плану индивидуалног професионалног профила, важно је приметити да најуспешније каријере, укључујући оне у области технологије и инжењеринга, уопште нису резултат само врло солидних и најсавременијих техничких знања из тих области. Успешне каријере захтевају социјалну и емотивну интелигенцију, разумевање културе, способност стратешког одлучивања, разумевање глобалне политичке и економске перспективе, вештине вођења тимова и руковођења људима, комуникационе вештине. У ствари, способност да се комуницира и функционише са другима одређује успех индивидуалних подухвата, а та способност се развија на добрим основама друштвених и хуманистичких наука. Јер успех свих нас у животу захтева као предуслов сензибилитет и квалитетну промишљеност о свету и свом месту у њему.

У наше време захтева се решавање све сложенијих изазова, из међусобно повезаних области, без обзира на то да ли су ти изазови у пословању, здравству, образовању, технологији, праву, социјалној правди, заштити животне средине или у десетинама других области. Њихово решавање захтева учење и практичан приступ из више аспеката, што се понекад постиже у колаборативним, вишечланим тимовима. Зато се данас оне давно утврђене разлике између „тврдих“ и „mekih“ дисциплина све више замагљују и практично бришу, све више се захтевају решења практичних проблема до којих се заједнички долази из више дисциплина где се примењује знање и искуство стечено решавањем изазова широког научног приступа и спектра дисциплина.

► Прилози објављени у рубрици „Погледи“ одражавају ставове аутора, не увек и уређивачку политику листа

*Научна савешњаница у Институту друштвених наука

Фото Д. Јевремовић